

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Žaliosios knygos dėl Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo peržiūros

(COM(2009) 175 galutinis)

(2010/C 255/08)

Pranešėjas **Bernardo HERNÁNDEZ BATALER**

Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2009 m. balandžio 21 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Žaliosios knygos dėl Tarybos Reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo peržiūros

COM(2009) 175 galutinis.

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2009 m. lapkričio 17 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Bernardo Hernández Bataller.

458-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2009 m. gruodžio 16–17 d. (gruodžio 16 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 174 nariams balsavus už, 1 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK pritaria Komisijos nuomonei, kad reikia panaikinti egzekvatūrą ir taip sudaryti geresnes sąlygas laisvam teismo sprendimų judėjimui vidaus rinkoje ir piliečių bei įmonių atžvilgiu priimtų sprendimų įgyvendinimui.

1.2 EESRK nuomone, reikėtų išplėsti Reglamento 44/2001 taikymo sritį įtraukiant administracinius sprendimus, todėl prašo Komisijos atlikti reikiamus tyrimus, kad būtų pašalintos dabartinės kliūtys.

1.3 Be to, Komitetas mano, kad svarbu imtis priemonių, kurios palengvintų tarpvalstybinį arbitražo naudojimą, ir sutinka, kad būtų įvesta viršvalstybinė, vienoda su arbitražo susitarimų galiojimu susijusi kolizijos norma, pagal kurią būtų daroma nuoroda į arbitražo vietos valstybės teisę. Visa tai neturėtų trikdyti Niujorko konvencijos veikimo ar bent jau ta konvencija tarnautų kaip pagrindas imantis naujų priemonių.

1.4 Bendras viršvalstybinio pobūdžio požiūris, kuriuo remiantis būtų nustatytos aiškios ir tikslios jurisdikcijos taisyklės, sustiprintų piliečių teisinę apsaugą ir užtikrintų darnų privalomųjų Bendrijos teisės aktų taikymą. Šiuo tikslu reikėtų įtraukti taisykles, susijusias su trečiosiose valstybėse gyvenančiais atsakovais, sukurti papildomas jurisdikcijos taisykles, imtis priemonių siekiant užkirsti kelią palankiausio teismo paieškai ir skatinti naudotis standartinėmis teismo pasirinkimo sąlygomis.

1.5 Taip pat reikėtų priimti taisykles, kurios padidintų teisinį tikrumą ir sumažintų pernelyg dideles išlaidas dėl galimo ginčų dėl intelektinės nuosavybės dubliavimosi nacionaliniuose teismuose.

1.6 Kalbant apie teismo procesus, kuriuose aiškinamos privalomos ir apsaugą užtikrinančios teisės, pavyzdžiui, su darbo sutartimi ar vartotojų santykiais susijusios teisės, reikės iš dalies pakeisti Reglamentą 44/2001 numatant galimybę sujungti ieškinius, kad teismams būtų galima pateikti kolektyvinius ieškinius.

2. Įžanga

2.1 Vienas iš Europos Sąjungos sutarties tikslų – „puoselėti ir plėtoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę“, o Europos bendrijos steigimo sutarties 65 straipsnyje nustatyta, kad priemonės teismo bendradarbiavimo su užsieniu susijusiose civilinėse bylose srityje, kurių imamasi tokiu mastu, kokio reikia vidaus rinkai deramai veikti, apims ir „sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose, taip pat nesujusių su teismo bylomis sprendimų pripažinimą ir vykdymą“.

2.2 1999 m. spalio mėn. Tamperėje susirinkusi Europos Vadovų Taryba patvirtino, kad teismo sprendimų abipusio pripažinimo principas⁽¹⁾ turėtų tapti teismo bendradarbiavimo civilinėse ir baudžiamosiose bylose Europos Sąjungoje „kertiniu akmeniu“.

(1) Abipusio pripažinimo principas užtikrina laisvą teismo sprendimų judėjimą, kuriam nebūtinai valstybių narių procesinių įstatymų suderinimas.

2.3 2003 m. įsigaliojus Nicos sutarčiai, 67 straipsnyje numatyta sprendimų priėmimo procedūra pakeista balsavimu kvalifikuota balsų dauguma ir bendro sprendimo procedūra teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose srityje, išskyrus šeimos bylas.

2.4 1968 m. Briuselio konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo yra labai teigiamas indėlis į Bendrijos *acquis*.

2.4.1 Su konvencija susijusi Europos Teisingumo Teismo (ETT) praktika ir įsigaliojusi Amsterdamo sutartis suteikė galimybę gruodžio 22 d. priimti Tarybos reglamentą (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo ⁽²⁾, dėl kurio pasiūlymo EESRK savo laiku pateikė nuomonę ⁽³⁾, kurioje pritarė galimam konvencijos pakeitimui Bendrijos priemone.

2.4.2 Reglamentu (EB) Nr. 44/2001 nustatytos vienodos taisyklės dėl jurisdikcijos kolizijų nustatymo ir sudarytos palankesnės sąlygos laisvam teismo sprendimų, taikaus ginčų sureguliuojimo ir vykdytinų autentiškų dokumentų judėjimui Europos Sąjungoje. Šis reglamentas pasirodė esąs itin svarbi priemonė tarptautinėse civilinėse ir komercinėse bylose.

2.4.3 Danija iš pradžių nedalyvavo teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose srityje. Minėtas reglamentas Danijoje taikomas nuo 2007 m. liepos 1 d. vadovaujantis Europos bendrijos ir Danijos Karalystės susitarimu dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo nuostatomis ⁽⁴⁾.

2.4.4 Lisabonos sutartimi bus sudarytos palankesnės sąlygos teisminei bendradarbiavimui civilinėse bylose Europos lygiu išplėtus Bendrijos metodo ⁽⁵⁾ taikymą: Komisijos teikiama pasiūlymai bus priimami kvalifikuota balsų dauguma, bus sustiprintas Europos Parlamento vaidmuo, demokratinę kontrolę vykdys nacionaliniai parlamentai, o teisėtumo kontrolę – Teisingumo Teismas.

3. Komisijos žaliaji knyga

3.1 Reglamento 44/2001 73 straipsnyje numatyta, kad Komisija ne vėliau kaip po penkerių metų nuo šio reglamento įsigaliojimo pateikia jo taikymo ataskaitą ir pasiūlymus dėl jo pakeitimų.

⁽²⁾ OL L 12, 2001 1 16, p. 1.

⁽³⁾ OL C 117, 2000 4 16, p. 51.

⁽⁴⁾ OL L 299, 2005 11 16, p. 61.

⁽⁵⁾ Bendrijos metodas paremtas idėja, kad visuotiniai piliečių interesai geriau ginami tuomet, kai Bendrijos institucijos visiškai atlieka savo sprendimų priėmimo vaidmenį, sykiu laikydamosi subsidiarumo principo.

3.2 Žaliojoje knygoje pateikiama daug pasiūlymų dėl, Komisijos nuomone, svarbiausių aspektų vadovaujantis Reglamento Nr. 44/2001 įgyvendinimo patirtimi ir su juo susijusia ETT praktika.

3.3 Žaliojoje knygoje viešajai diskusijai, be kita ko, pateikiamos tokios temos: egzekvatūros ⁽⁶⁾ panaikinimas, reglamento veikimas tarptautinės teisinės sistemos srityje, teismo pasirinkimas, pramoninė nuosavybė, *lis pendens* taisyklė ir susiję veiksmai, laikinosios priemonės, reglamento ir arbitražo jurisdikcijos sąsaja, taikymo sritis ir jurisdikcija.

3.4 Žaliojoje knygoje kalbama ir apie pripažinimą bei vykdymą, visų pirma apie laisvą autentiškų dokumentų judėjimą, kurio buvo prašoma 2008 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento rezoliucijoje, ir apie galimybę vykdymo etapu naudoti vienodą standartinę formą.

4. Bendrosios pastabos

4.1 Reglamentas (EB) Nr. 44/2001 pasirodė esąs itin svarbi priemonė procesinėje ir komercinėje teisėje. EESRK pritaria Tarybos ir Komisijos nuomonei, kad geram vidaus rinkos veikimui reikalingos priemonės teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose srityje.

4.2 Komisijos siūloma diskusija yra svarbi atsižvelgiant į per pastaruosius metus sukauptą minėto reglamento taikymo patirtį. Siekiama stiprinti pagrindinę žmogaus teisę į veiksmingas gynimo priemones teisme, kuri yra viena iš Europos pagrindinių teisių chartijoje ir EB sutarties 65 straipsnyje įtvirtintų pagrindinių teisių ir kartu ETT teisminės praktikos pripažintas bendras teisės principas.

4.3 Egzekvatūros panaikinimas visuose valstybių narių civilinėse ir komercinėse bylose priimamuose sprendimuose visiškai atitinka tikslą užtikrinti jų veiksmingumą ir išsaugoti teisinį tikrumą vidaus rinkoje bei pagrindinę teisę į nešališką teismą ⁽⁷⁾ ir veiksmingas teisės gynimo priemones, pripažintas Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje ir Europos pagrindinių teisių chartijos ⁽⁸⁾ 47 straipsnio 1 dalyje.

⁽⁶⁾ Egzekvatūra – tai procedūra, kuria siekiama nustatyti, ar galima pripažinti sprendimą, paskelbtą valstybės, kurioje norima šį sprendimą vykdyti, jurisdikcijai nepriklausančio teismo, ir ar galima šį sprendimą vykdyti kitoje valstybėje negu jis paskelbtas.

⁽⁷⁾ Vadovaujantis Europos žmogaus teisių teismo praktika (žr. sprendimus Golder, 1975 2 21, 28–31 punktai), Dever ir kt. sprendimais, teisė į nešališką teismą yra 6-1 straipsnyje įtvirtintos teisės dalis.

⁽⁸⁾ OL C 364, 2000 12 18.

4.3.1 Tai savo ruožtu atitinka EB sutarties 65 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatytą subsidarumo sąlygą, pagal kurią nustatyta, kad teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose priemonės, turinčios tarpvalstybinį poveikį, gali būti priimamos tik tuomet, jeigu jos reikalingos tinkamam vidaus rinkos veikimui.

4.3.2 Kita vertus, dėl reikalavimų, kuriuos sprendimas turi atitikti, kad taptų vykdytinas viršvalstybiniu lygiu, galėtų būti pakankamai tinkamos garantijos, numatytos 2003 m. lapkričio 27 d. Reglamente (EB) Nr. 2201/2003 (Briuselis, II-bis), pagal kurio 41 ir 42 straipsnius sprendimai bendravimo teisių ir vaiko sugražinimo srityje tampa tiesiogiai vykdytini, jeigu abiem atvejais atitinka dvi sąlygas: jei kilmės valstybės teismas paskelbia teismo sprendimą vykdytinu ir jei tas teismo sprendimas buvo patvirtintas pažymėjimu kilmės valstybėje narėje ⁽⁹⁾.

4.3.3 Šiuo požiūriu vienintelė galinti kilti kliūtis – jei vėliau kitas teismas paskelbtų kitą vykdytiną sprendimą, tačiau tokia aplinkybė būtų išimtinė toje srityje, dėl kurios Komisija siūlo iš dalies pakeisti Reglamentą (EB) Nr. 44/2001.

4.3.4 Kita vertus, atsakovo teisių apsaugos klausimu interpretavimas pagal *abipusio pripažinimo principą* suteikia teismui, kuriam pateiktas ieškiny, teisę nuo pat teismo pradžios taikyti tas pačias taisykles, kurios taikomos pagal nacionalinius teisės aktus užsienio piliečių ar toje šalyje negyvenančių jos piliečių informavimo apie pradėtą bylą atvejais.

4.3.5 Jei tokių nuostatų nėra arba taikomos teisinės normos akivaizdžiai nedera su teise į nešališką teismą (pavyzdžiui, vertimo į įvairias kalbas užtikrinimas, ieškinio perdavimo ir gavimo priemonių patikimumas ir kt.), būtų tikslinga viršvalstybiniuose teisės aktuose numatyti papildomas garantijų užtikrinimo teisinės normas.

4.3.6 Vis dėlto EESRK pasisako už visuotinai labiau suderintą viršvalstybinės peržiūros procedūrą civilinėse bei komercinėse bylose, su sąlyga, kad atsakovas galėtų naudoti kaip apsaugos priemonę teisių gynimo *a posteriori* priemones (speciali peržiūra).

4.4 Vadovaujantis ETT teismine praktika ⁽¹⁰⁾, šiuo metu galiojančio Reglamento 44/2001 II skyriuje sudėtos jurisdikcijos taisyklės, taikomos ne tik byloms Bendrijos viduje, bet ir byloms, kuriose yra išorės elementų, įskaitant situacijas, kai atsakovo gyvenamoji vieta yra ne valstybėje narėje.

4.4.1 Taigi būtų galima nustatyti konkrečias jurisdikcijos taisykles, kurios taptų viršvalstybine baze tokio pobūdžio byloms (tuo tarpu kai šiuo metu, kaip kad numatyta Reglamento (EB)

⁽⁹⁾ Šiuo klausimu žr. reglamentus 4/2009, 1896/2006 ir 861/2007.

⁽¹⁰⁾ 2005 m. kovo 1 d. sprendimas byloje C-281/02 OWUSU ir 2006 m. vasario 7 d. nuomonė 1/03, FJ 143-145.

Nr. 44/2001 4 straipsnyje, teisė priimti sprendimą suteikiama nacionaliniams teismams), tačiau šioms taisyklėms turėtų būti taikomos to paties reglamento 22 ir 23 straipsniuose numatytos išimtys.

4.5 Kalbant apie papildomos jurisdikcijos taisyklių įvedimą, visos trys šiuo metu numatomos taisyklės būtų tinkamos:

- jurisdikcija grindžiama atsižvelgiant į vykdomą veiklą, jeigu ginčas susijęs su šia veikla (Reglamento 1346/2000 dėl bankroto bylų 3 straipsnyje jau yra panaši nuostata, pagal kurią jurisdikcija suteikiama valstybei, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta),
- jurisdikcija grindžiama turto, į kurį pretenduojama siekiant atgauti skolą, buvimo vieta ir
- galiausiai, jurisdikcija grindžiama *forum necessitatis* ⁽¹¹⁾ nuostata, tačiau pastaruoju atveju būtina kruopščiai laikytis sąlygų, kuriomis remdamasi tarptautinė teisė pripažįsta *objektyvaus teritoriškumo principą* ⁽¹²⁾ ir kuriose pabrėžiama pareiga įrodyti, kad bylą galima ir tikslinga perduoti tam tikram teismui.

4.5.1 Išskirtinis *forum necessitatis* taisyklių taikymo pobūdis atsispindi įvairiose nuostatose, be kita ko, ir Reglamento Nr. 4/2009 ⁽¹³⁾ 7 straipsnyje, kuriame valstybės narės teismui leidžiama nagrinėti ginčą, jei laikantis šio reglamento nuostatų nėra pripažinta kitos valstybės narės jurisdikcija ir ginčo nagrinėjimas negali būti pradėtas trečiojoje valstybėje, su kuria ginčas yra glaudžiai susijęs.

4.5.2 Tačiau kalbant apie platesnį tokios tvarkos taikymą, atsižvelgiant į vienu metu vykstančių teismo procesų pavojų, kuris kyla dėl vienodų ieškinių prieš trečiųjų valstybių atsakovus taisyklių nustatymo, minėtos vienodos viršvalstybinės taisyklės turėtų būti taikomos tik esant šioms procedūrinėms aplinkybėms:

- kai šalys sudariusios išimtinę jurisdikciją turinčio teismo pasirinkimo susitarimą trečiųjų valstybių teismų naudai,
- kai išimtinę jurisdikciją spręsti ginčą dėl kitų priešasčių turi trečiosios valstybės teismai arba
- kai trečiojoje valstybėje tuo metu jau pradėtas teismo procesas.

⁽¹¹⁾ Tai reiškia, kad teismas pripažins užsienio teismo prisiimtą jurisdikciją, jei manys, kad pastarasis minėtą jurisdikciją prisiėmė siekdamas išvengti teisingumo neužtikrinimo nesant kitos kompetentingos teisminės institucijos. Tai visų pirma susiję su teisės kreiptis į teismą aspektu, o ne su sprendimų pripažinimu.

⁽¹²⁾ Pavyzdžiui, TTT 1927 m. rugsėjo 7 d. sprendimas byloje „Lotus“ ir 1970 m. vasario 5 d. sprendimas byloje „Barcelona Traction“.

⁽¹³⁾ OL L 7, 2009 1 10, p. 1.

4.6 Kalbant apie trečiųjų valstybių teismų, turinčių išimtinę jurisdikciją spręsti ginčą, priimtų sprendimų pripažinimą ir vykdymą, būtina nustatyti vienodą viršvalstybinę procedūrą, leidžiančią išvengti žalos ir vėlavimo, kuriuos lemia dabartiniai nacionalinių teisinių sistemų skirtumai. Tai reiškia, kad reikia nustatyti bendras sąlygas, kuriomis būtų pripažįstami trečiųjų valstybių teismų sprendimai ir kurias EESRK mano esant svarbias.

4.6.1 Turint omenyje, kad Europos Sąjunga, remdamasi ETT nuomone 1/2003, turi išimtinę jurisdikciją sudaryti tarptautines konvencijas, kurios būtų tikslingos ir dvišaliu, ir vienašaliu lygiu, būtų pagrįsta nustatyti vienodą viršvalstybinę procedūrą.

4.7 *Lis pendens*

4.7.1 Kaip žinoma, *lis pendens* taisyklė reiškia, kad jei du ieškiniai, kurių pagrindas tas pats ir kurie pateikti dėl tų pačių faktų, yra nagrinėjami dviejuose skirtinguose teismuose, teismas, į kurį buvo kreiptasi paskiausiai, privalo automatiškai atsakyti jurisdikcijos pirmojo teismo naudai.

4.7.2 Kalbant apie viršvalstybinių taisyklių, užtikrinančių vienu metu vykstančių teismo procesų atveju atitinkamų šalių sudarytų teismo pasirinkimo susitarimų veiksmingumą, nustatymą, siekiant veiksmingumo, spartumo ir teisinio tikrumo rekomenduotina iš dalies pakeisti aptariamo reglamento *lis pendens* taisyklę kaip apsaugos priemonę numatant, kad abu atitinkami teismai privalo tarpusavyje tiesiogiai bendrauti ir bendradarbiauti.

4.7.3 Būtų pagrįsta sukurti atitinkamų teismų bendradarbiavimo ir bendravimo mechanizmą, jurisdikcijos atsisakiusį teismą įpareigojant atnaujinti bylą, jeigu jurisdikcijos savo ruožtu atsisako teismas, į kurį kreiptasi pirmiausia. Taip būtų išvengta neigiamų jurisdikcijos kolizijų, kaip, pavyzdžiui, Reglamente 2201/2003⁽¹⁴⁾.

4.7.4 Šiuo požiūriu „*lis pendens* su apsauga“ leistų nustatyti konkretų terminą, per kurį pagal chronologinę tvarką – laikantis „pirmumo laiko atžvilgiu“ taisyklės – pripažintas turinčiu jurisdikciją teismas privalės priimti tvirtą sprendimą dėl savo jurisdikcijos, ir ją prisiėmęs privalės per kitą nustatytą terminą nuolat informuoti kitą teismą apie bylos eigą.

4.8 Įvedus „reikalingų priemonių taisyklę“, kuri įpareigotų apie atitinkamus pokyčius nuolat informuoti du arba daugiau teismų, kurie yra *lis pendens* padėtyje tos pačios bylos, dėl kurios jie pareiškė prisiimą išimtinę jurisdikciją, atžvilgiu, neabejotinai būtų užtikrintas didesnis teisinis tikrumas.

4.8.1 Galiausiai EESRK mano, kad į Reglamentą 44/2001 įtraukus viršvalstybinio pobūdžio standartinę teismo pasirinkimo sąlygą, piliečiams ir įmonėms būtų sudarytos palankesnės sąlygos pasinaudoti veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis ir taip būtų išvengta netikrumo dėl teismo pasirinkimo susitarimo galiojimo, tokiu būdu visomis būtinomis priemonėmis užkertant kelią palankiausio teismo paieškom.

4.9 Apsaugos priemonės

4.9.1 Kalbant apie apsaugos priemones, būtų tikslinga persvarstyti tam tikrus aptariamo Reglamento 44/2001 31 ir 47 straipsnių aspektus. Ypač tuomet, jei dėl tokių priemonių vykdymo būtų kreiptasi į vienos valstybės narės teisminę instituciją, o jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės turėtų kitos valstybės narės teismas.

4.9.2 Kadangi teismas privalo taikyti apsaugos priemones, kad būtų apsaugota jų prašančio asmens procedūrinė padėtis, jei yra įvykdytos – paprastai ir daugumoje valstybių narių – dvi sąlygos: *fumus boni iuris* ir *periculum in mora*⁽¹⁵⁾, ir siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui teisėmis, derėtų įvesti tam tikrus šios galimybės apribojimus.

4.9.3 Pirma, teismas, kuriam pateiktas minėtas prašymas, turi būti įpareigotas informuoti teismą, kuris turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės, ir įvertinęs minėtą informaciją nuspręsti – visų pirma vadovaudamasis tinkamos procedūros baigties kriterijumi, – ar tikslinga taikyti tokias priemones.

4.9.4 Antra, apsaugos arba laikinųjų priemonių prašantis asmuo būtų įpareigotas pateikti užstatą, kurio pagrįstą dydį nustatytų kompetentingas teismas atsižvelgdamas į bylos mastą ir į reikiamą užstato poveikį atgrasant nuo piktnaudžiavimo teisėmis.

4.9.5 Tais atvejais, kai siekiama, kad būtų taikoma toks įpareigojimas, ir kitais panašiais atvejais, kai nereikalaujama grynais sumokėti nustatyto dydžio ir mokėtiną pareikalavus sumą, įpareigojimo pateikti užstatą išimtis galėtų būti grindžiama teisėjo atliktu faktiniu visų aplinkybių, į kurias reikia atsižvelgti, vertinimu, siekiant nesudaryti kliūčių gauti teisminę apsaugą.

⁽¹⁵⁾ Apsaugos priemonės reikalauja, kad prieš teismui priimant sprendimą iš esmės iš anksto ir atskirais atvejais iš dalies būtų patenkintas prašymas. Tradicinėje procesinėje praktikoje (žr. Calamandrei „Introducción al Estudio sistemático de las Providencias cautelares“ (įvadas į apsaugos priemonių sisteminius tyrimus))– minėtos priemonės taikomos, jei yra įvykdytos abi sąlygos: *prima facie* pagrįstas reikalavimas įrodymas (*fumus boni iuris*) ir reali grėsmė, kad nepritaikius priemonių teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti (*periculum in mora*). ETT taip pat pripažino šią praktiką 1995 m. liepos 19 d. Teismo pirmininko nutartyje byloje Komisija prieš Atlantic Container Line ir kiti (byla C-149/95), 1999 m. birželio 30 d. Teismo pirmininko nutartyje byloje Pfizer Animal Health prieš Tarybą (byla T-13/99), 1990 m. birželio 19 d. Factortame byloje ir 1990 m. birželio 28 d. Teismo pirmininko nutartyje.

⁽¹⁴⁾ OL L 338, 2003 12 23, p. 1.

4.10 Egzekvaturos panaikinimas

4.10.1 Ir toliau išlieka nepripažinimo galimybė, kuri grindžiama konkrečiomis Reglamento 34 straipsnyje numatytais priedais, susijusiomis su viešąja tvarka, suinteresuotųjų šalių nepajėgumu pasirūpinti savo gynyba ir sprendimo nesuderinamumu su kitais sprendimais.

4.10.2 Šios aplinkybės jurisdikciją turintiems teismams suteikia tam tikrą veikimo laisvę, kurią sunku kontroliuoti, ir akivaizdžiai padidina teisinį netikrumą bei nepagrįsto procedūrų vėlavimo galimybę.

4.10.3 Beje, būtų pagrįsta siekiant panaikinti egzekvaturą, kai suteikiamas leidimas taikyti laikinąsias priemones, aptariamo reglamento 47 straipsnio dalinį pakeitimą grįsti Reglamento (EB) Nr. 4/2009⁽¹⁶⁾ dabartiniame 20 straipsnyje pateikta formuluote, t.y., turi būti pateikta sprendimo kopija, išverstas teismo sprendimo išrašas, parengtas naudojant atitinkamą formą.

4.10.4 Turint omenyje, kad numatomais reglamento pakeitimais siekiama padėti užtikrinti visuotinį „abipusio pripažinimo“ principo taikymą jo taikymo srityje, neatrodo logiška ir toliau skirti „pripažinimą“ ir „vykdymą“.

4.10.5 Todėl būtų pageidautina panaikinti šį atskirimą arba atlikti išsamią jo taikymo sąlygų peržiūrą.

4.10.6 Be to, norint, kad sprendimų „pripažinimas“ apimtų visas civilines ir komercines sritis, reikės iš dalies pakeisti dabartinio 1 straipsnio turinį, kad būtų išplėsta jo taikymo sritis į ją įtraukiant administracinius sprendimus, kadangi taip piliečiams ir įmonėms būtų suteikta galimybė geriau pasinaudoti vidaus rinkos veikimu.

4.10.7 Ši pastaba taip pat galiotų pasiūlymui reglamente numatyti skolininkams taikytinų finansinių sankcijų rūšis ir sankcijas, kurias skirtų valstybių narių teismai arba mokesčių institucijos.

4.10.8 Siekiant supaprastinti formalumus ir pagreitinti sprendimų vykdymą galėtų būti pagerinta galimybė kreiptis į teismą sukuriant vienodą standartinę formą visomis oficialiomis Bendrijos kalbomis, prie kurios būtų pridėdamas teismo sprendimo išrašas.

4.10.9 Tai padėtų sumažinti sprendimų vykdymo sąnaudas panaikinant priėmusi Reglamento (EB) Nr. 1393/2007⁽¹⁷⁾ prasmės netekusį reikalavimą nurodyti adresą, kuriuo įteiktini teismo proceso dokumentai, arba paskirti atstovą *ad litem*.

⁽¹⁶⁾ OL L 7, 2009 1 10, p. 1.

⁽¹⁷⁾ Reglamentas (EB) 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse. OL L 324, 2007 12 10.

4.11 Europos autentiškas dokumentas

4.11.1 Iš pradžių Briuselio konvencijos 50 straipsnyje buvo nuoroda į gautus ir vykdytinus autentiškus dokumentus. ETT pateikė šios nuostatos aiškinimą⁽¹⁸⁾, kad tai yra dokumentai, kurie vykdytini vadovaujantis kilmės valstybės teisės normomis ir kurių autentiškumą nustatė minėtos valstybės valstybinė institucija arba tai padaryti valstybės įgaliota bet kokia kita institucija.

4.11.2 Reglamente 44/2001 minėta nuostata įtraukta į 57 straipsnį. Tačiau Europos Parlamentas kreipėsi į Komisiją, kad ji pradėtų veiklą Europos autentiško dokumento klausimu.

4.11.3 EESRK prašo Komisijos imtis reikiamos veiklos autentiškų dokumentų laisvo judėjimo klausimu, kuri vėliau leistų sukurti Europos autentišką dokumentą.

4.12 Vartotojų apsauga

4.12.1 Remiantis Reglamento 44/2001 13 konstatuojamąja dalimi vartotojų sudaromose sutartyse tikslinga ginti silpnesniąją šalį taikant tokias jurisdikcijos taisykles, kurios būtų palankesnės tos šalies interesams, nei bendrosios taisyklės. Šis principas buvo įtvirtintas ETT teisminėje praktikoje⁽¹⁹⁾.

4.12.2 Komitetas pritaria reglamento konstatuojamose dalyse Komisijos pareikštiems ir ETT teisminėje praktikoje atsispindintiems nuogastavimams, kadangi jis visada reikalavo, kad būtų išsaugotas aukštas vartotojų, kuriems reikia, kad juos saugotų privalomos apsaugos taisyklės, apsaugos lygis.

4.12.3 Siekiant užtikrinti Bendrijos teisinės sistemos nuoseklumą, reglamento 15 straipsnio 1 dalies a ir b punktų formuluotes derėtų suderinti su Direktyvos 2008/48/EB⁽²⁰⁾ 3 straipsnio c ir n punktuose pateiktomis vartojimo kredito ir susietojo kredito su-tarties apibrėžtimis.

4.12.4 Galiausiai kalbant apie kolektyvinius ieškinius, tokio pobūdžio apsauga padeda sumažinti procesines išlaidas, kurios paprastai galų gale atgraso vartotoją nuo ieškinio įmonei, įsisteigusiai kitoje valstybėje narėje, pateikimo. Tai ypač pasakytina apie išlaidas, patiriamas ieškinį pateikus ne savo įprastoje gyvenamoje vietovėje, ir tais atvejais, kai ieškovas ieškinį turi pateikti savo teisėjui – išlaidas, susijusias su būtinybe teismo sprendimą *a fortiori* vykdyti kitoje valstybėje narėje.

4.12.5 Atsižvelgiant į tai, kad dabartiniame reglamente (6 straipsnio 1 dalyje) nėra numatyta galimybė sujungti ieškinius – ypač vienos valstybės narės teismams pateiktus skirtingų ieškovių ieškinius tam pačiam atsakovui, derėtų iš dalies pakeisti šią reglamento nuostatą, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos kolektyviniams vartotojų ieškiniams ir ieškiniams atlyginti žalą, susijusią su Bendrijos antimonopolinių taisyklių, kurioms EESRK pritarė, pažeidimu.

⁽¹⁸⁾ 1999 m. birželio 17 d. ETT sprendimas, byla C-260/97, Unibank.

⁽¹⁹⁾ 2009 m. rugsėjo 17 d. ETT sprendimas, byla C-347708, Vorarlberger Gebietskrankenkasse.

⁽²⁰⁾ OL L 133, 2008 5 22, p. 66.

4.13 Intelektinė nuosavybė

4.13.1 Nors Direktyva 2004/48/EB ⁽²¹⁾ dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo siekiama suderinti tam tikrus su vykdymu susijusius procesinius klausimus, reikia numatyti viršvalstybinio pobūdžio taisykles, kurios leistų užtikrinti didesnę teisinę tikrumą ir sumažinti dideles išlaidas, susidarancias dubliuojantis teismo procesams nacionaliniuose teismuose.

4.13.2 Taigi EESRK laikosi nuomonės, kad reikia priimti priemones, kurios užkirstų kelią prekių ženklų klastojimui, ir ragina Komisiją bei valstybes nares, visapusiškai užtikrinant kalbinį plioralizmą, sudaryti Europos patentų išdavimo konvenciją.

4.14 Arbitražas

4.14.1 EESRK laikosi nuomonės, kad persvarstant Reglamentą 44/2001 reikia priimti atitinkamas priemones, kurios užtikrintų sklandų teismo sprendimų judėjimą Europoje ir užkirstų kelią vienam metu vykstantiems teismo procesams.

4.14.2 Taigi į reglamento taikymo sritį (iš dalies) grąžinus išbrauktą arbitražą, būtų sudarytos sąlygos:

- taikyti apsaugos priemones arbitražui paremti,

2009 m. gruodžio 16 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Mario SEPI

- pripažinti sprendimus dėl arbitražo susitarimo galiojimo,

- palengvinti sprendimų, kuriais, be kita ko, priimamas arbitražo sprendimas, pripažinimą ir vykdymą.

4.14.3 EESRK pritaria, kad būtų priimtos priemonės, kurios palengvintų tarpvalstybinį arbitražo naudojimą. Todėl Komitetas pritaria, kad būtų įvesta vienoda viršvalstybinė su arbitražo susitarimų galiojimu susijusi kolizijos norma, kurioje būtų daroma nuoroda į arbitražo vietos valstybės teisę.

4.14.4 Bet kuriuo atveju EESRK laikosi nuomonės, kad būtų tikslingiausia nekeisti 1958 m. Niujorko konvencijos dėl arbitražų sprendimų vykdymo veikimo arba bent jau ją pasirinkti pagrindiniu priimant naujas priemones.

4.15 Taikymo srities išplėtimas įtraukiant administracinius sprendimus

4.15.1 EESRK supranta, kad Reglamentas 44/2001 bus taikomas tik sprendimams civiliniais ir komerciniais klausimais, tačiau mano, kad siekiant užtikrinti sklandų vidaus rinkos veikimą Komisija ir valstybės narės turėtų išnagrinėti galimybę išplėsti materialiąją šio reglamento taikymo sritį į ją įtraukiant įsigaliojusius administracinius sprendimus laikantis tvarkos, kuri būtų tikslinga, įskaitant numatytąją EB sutarties 309 straipsnyje.

(21) OL L 157, 2004 4 30, p. 45.